

> Retouradres Postbus 30941 2500 GX

Aan de Voorzitter van de
Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

**Directoraat-Generaal
Wonen, Wijken en
Integratie**

Directie Wijken

Rijnstraat 8
Postbus 30941
2500 GX
www.rijksoverheid.nl

Kenmerk
2011055888

Bijlage(n)
3

Datum 31 oktober 2011

Betreft Aanbieding diverse onderzoeken met betrekking tot leefbaarheid in steden, wijken en buurten

Het is mijn inzet om steden en dorpen in Nederland leefbaar te maken en te houden. Daarmee heeft het kabinet de specifieke benadering van wijken met de grootste achterstanden verbreed naar aandacht voor leefbaarheid in alle buurten, wijken en krimpgebieden. De reeds door u ontvangen¹ bevindingen van de Visitatiecommissie Wijkanaanpak² bieden voldoende handvatten voor lokale partijen om leefbaarheidsvraagstukken op te pakken.

Bijgaand doe ik uw Kamer een aantal onderzoeken en monitors toekomen die zijn uitgevoerd om de voortgang op leefbaarheid te meten. Het betreft vooraleerst de u jaarlijks toegezegde Voortgangsrapportage Wijken in Uitvoering 2011. In dit magazine zijn de resultaten van de gebiedsgerichte aanpak van de afgelopen periode in wijken met grote leefbaarheidsopgaven opgenomen, waaronder die in de 40 aandachtswijken. Per stad en wijk is zichtbaar gemaakt wat de vorderingen zijn op de leefgebieden wonen, werken, onderwijs, gezondheid en veiligheid.

Voorts treft u de volgende onderzoeken en monitors aan die in het kader van de woon- en leefomgeving uitgevoerd zijn:

- Waterbedeffecten van het wijkenbeleid, 2008-2010 eerste herhalingsmeting;
- Advies van de Wetenschappelijke Commissie Wijkanaanpak;
- Bewonerspeilingen aandachtswijken: Rapportage 2011 – Resultaten per gemeente;
- De publicatie Leefbaarheid in balans.

Over het geheel genomen is de gemiddelde leefbaarheidsscore in Nederland als totaal licht verslechterd. Dat blijkt uit de publicatie *Leefbaarheid in balans, ontwikkelingen van de leefbaarheid in de periode 2008 – 2010 op basis van de leefbaarometer*³. Het gaat wel om een veel kleinere verslechtering dan vooraf

---

¹ TK 2011-2012 32847 nr.4

² De bevindingen gelden tevens als de u toegezegde beleidsdoorlichting van het wijkgerichte werken.

³ www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/rapporten/2011/07/30/leefbaarheid-in-balans.html

verwacht. De verwachting was namelijk dat door toedoen van de economische crisis leefbaarheid veel meer zou verslechteren. In de 40 aandachtswijken is er gemiddeld genomen sprake geweest van een lichte verbetering. Daarbij zijn er wijken die wat meer vooruitgingen, maar er zijn ook individuele wijken met een verslechtering van de gemiddelde leefbaarheidsscore.

**Directoraat-Generaal
Wonen, Wijken en
Integratie**

**Kenmerk
2011055888**

De ontwikkeling in de aandachtswijken zijn in meer detail zichtbaar in de actualisatie van de Outcomemonitor Wijkanaanpak van het CBS.⁴ De laatste actualisatie is overigens beperkt en betreft een aantal indicatoren op de terreinen werk, onderwijs en integratie. Daarnaast biedt het CBS voor het eerst data over het aantal arbeidsmigranten uit Midden- en Oost-Europa (MOE-landers). Hun aandeel is relatief groot in de wijken Transvaal (Den Haag) en Oud Zuid (Rotterdam). In 2012 ontvangt uw Kamer zoals afgesproken wederom een uitgebreide analyse op basis van de Outcomemonitor.

Waterbedeffecten van het wijkenbeleid, 2008-2010 eerste herhalingsmeting
Omdat concentratie van beleidsmaatregelen in specifieke wijken kan leiden tot verplaatsing van leefbaarheidproblemen naar omliggende gebieden (ook wel waterbedeffect genoemd) is met behulp van de data van de Leefbaarometer, verhuisgegevens en interviews met lokale deskundigen onderzocht in hoeverre dit effect zichtbaar wordt. Uit het door Rigo Research en Atlas voor Gemeenten uitgevoerde onderzoek blijkt dat er vooralsnog geen sprake is van systematische dan wel grootschalige waterbedeffecten vanuit de 40 aandachtswijken naar omliggende wijken of de rest van de stad en regio.

Advies van de Wetenschappelijke Commissie Wijkanaanpak

De commissie beoordeelt jaarlijks beleidsonderzoeken die in het kader van de wijkanaanpak zijn uitgevoerd op de kwaliteit van de methodisch-technisch opzet, de uitvoeringskwaliteit en het beleidsrendement. Bovendien geeft de commissie op basis van deze beoordeling aan welke onderzoeken van een dermate hoge kwaliteit zijn dat ze als voorbeeld kunnen dienen en derhalve een brede verspreiding verdienen. In het advies worden drie onderzoeken die in 2010 zijn uitgevoerd beoordeeld met "goed". De onderzoeken "Monitor krachtwijken 2010" van Stadsontwikkeling gemeente Utrecht, "Nieuwbouw, verhuizingen en segregatie: Effecten van nieuwbouw op de bevolkingssamenstelling van stadswijken" van het Planbureau voor de Leefomgeving en "Outcomemonitor Wijkanaanpak: Eerste Voortgangsrapportage" van het CBS zijn volgens de commissie voorbeelden van goed opgezette en uitgevoerde onderzoek, waarmee anderen hun voordeel kunnen doen.

Bewonerspeilingen Aandachtswijken

In de "Bewonerspeilingen Aandachtswijken: Rapportage 2011 – Resultaten per gemeente" zijn de meningen van bewoners over hun wijk gebundeld. Over de situatie in hun wijk zijn bewoners uit de aandachtswijken veelal minder tevreden dan bewoners in de stad als geheel, zo blijkt uit de meest recente peiling. Uitzondering vormt het thema bewonersparticipatie en ontwikkeling van de buurt.

---

⁴ www.statline.cbs.nl

Op dat thema scoren veel aandachtswijken beter dan het stedelijk gemiddelde. De mening van de bewoners (over de leefbaarheid, de sociale veiligheid en de beleving van buurtproblemen) is sinds de start van de wijkenaanpak weinig veranderd. In zowel de aandachtswijken in de G4 als de aandachtswijken buiten de G4 geldt dat de bewoners per saldo optimistischer zijn over de toekomst dan de bewoners van de gemeenten als geheel. U kunt de peiling inzien via www.rijksoverheid.nl.

**Directoraat-Generaal
Wonen, Wijken en
Integratie**

Kenmerk
2011055888

Zoals gemeld heeft het kabinet de specifieke benadering van wijken met grote achterstanden verbreed naar aandacht voor leefbaarheid in alle wijken, buurten en krimpgebieden. Gepoogd wordt de veelal meerjarige onderzoeken en monitors zoals hierboven beschreven ook breder in te steken. Zo zal de Leefbaarometer bruikbaar worden gemaakt voor krimpregio's en zullen volgende voortgangsrapportages vanuit dit bredere perspectief van leefbaarheid worden ingericht.

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,

J.P.H. Donner